

αβώριος

λόγος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΔΕΛΦΩΝ - ΜΙΑΟΥΛΗ • ΤΗΛ. 2310-828989

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2010 • ΤΕΥΧΟΣ 6

Κορυφαία εορτή της Ορθοδοξίας είναι η γέννηση του Χριστού. Είναι η «Μητρόπολις των εορτών», όπως τη χαρακτηρίζει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος «Είναι η γιορτή «ολόκληρης τῆς δημιουργίας» λέγει ο Μέγας Βασίλειος. Είναι μία παγκόσμια εορτή. Ο Υιός και Λόγος του Θεού, που ο Πατήρ είχε υποσχεθεί να στείλει στους ανθρώπους και είχαν προφητέψει οι προφῆτες του Ισραήλ, «σάρξ εγένετο και εσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». Φόρεσε δηλαδή σάρκα ανθρώπινη, για να συναναστραφεί με τους ανθρώπους, να μας δείξει το θέλημα του Θεού και να μας σώσει με το σταυρικό του θάνατο.

Η εικόνα της Γεννήσεως του Χριστού στηρίζεται στη μαρτυρία της Αγίας Γραφής και της ιεράς παράδοσης, η οποία (μαρτυρία) συνοψίζεται στο κοντάκιο της εορτής, «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν υπερούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τό σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι. Μάγοι δέ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι. Δί' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρό αἰώνων Θεός». Η ορθόδοξη εικονογραφία εντάσσει τα πρόσωπα και τα πράγματα στην παράσταση, για να εξυπηρετήσει δύο σκοπούς. Ο ένας είναι να φανεί η Θεανθρώπινη φύση του Χριστού και ο άλλος να φανερωθεί ο πανηγυρισμός ουρανού και γης. Συνήθως η παράσταση στεφανώνεται με ένα ουράνιο τόξο, που έχει την επιγραφή «Δόξα ἐν υψίστοις Θεῷ και ἐπὶ γῆς εἰρήνη».

Περιγραφή εικόνας:

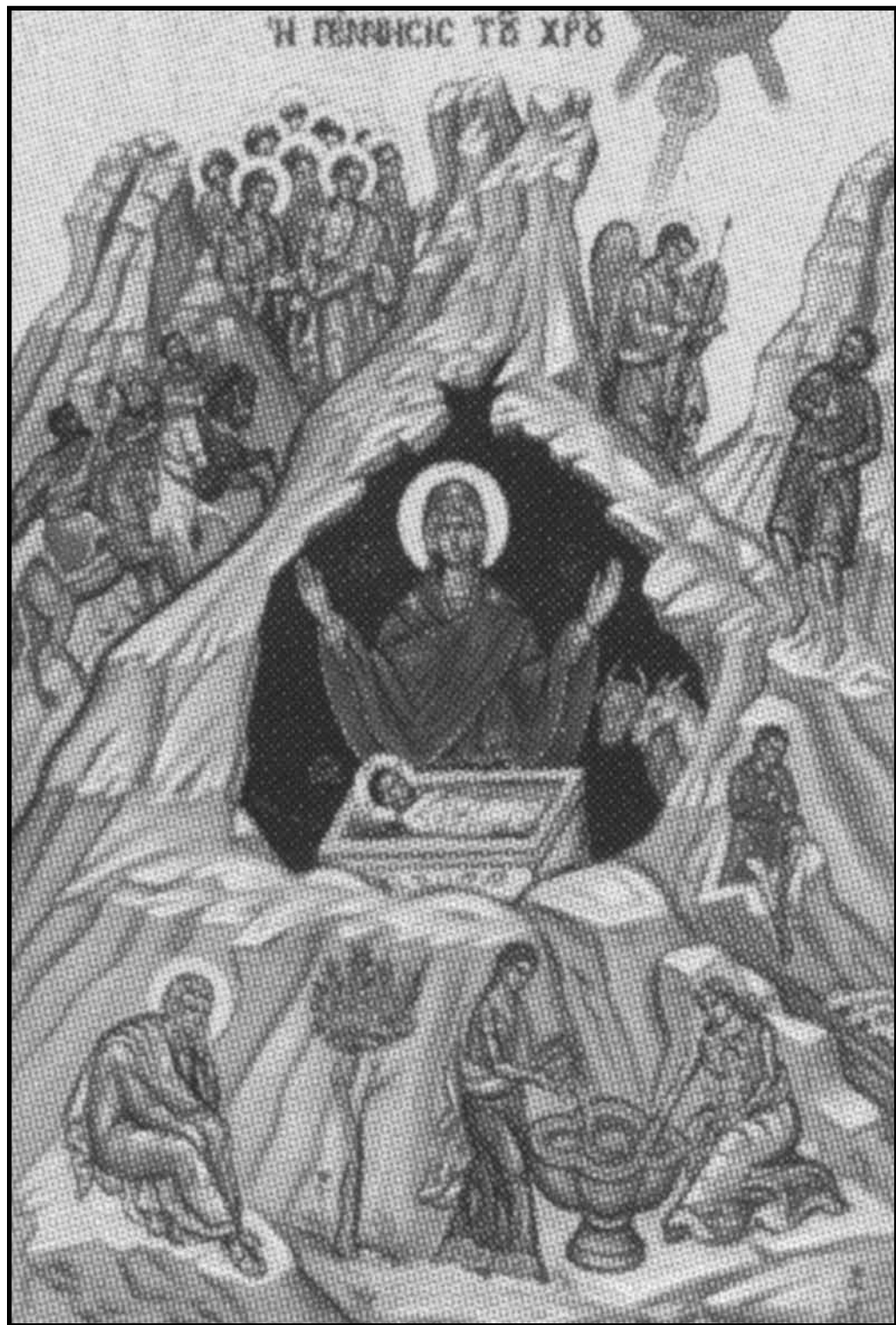
A) Το Βρέφος και η Μητέρα Του.

Σύμφωνα με τον Ευαγγελιστή Λουκά η Παναγία, όταν βρέθηκε με τον Ιωσήφ στη Βηθλεέμ για την απογραφή, «ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρω-

τότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι» (Δεν υπήρχε γι αυτούς τόπος στο πανδοχεῖο, όπου κατέλυσαν).

Η φάτνη βρίσκεται στο κέντρο της εικόνας μέσα σε ένα τριγωνικό σκοτεινό σπήλαιο. Για τη Γέννηση του Κυρίου

Η ΕΠΙΦΑΝΙΑ ΤΩ ΧΡΩ

στο σπήλαιο μας πληροφορούν αρχαίοι εκκλησιαστικοί συγγραφείς ο Ιουστίνος, ο Ωριγένης κ.α. Ο ορθόδοξος αγιογράφος εικονίζει το σπήλαιο σκοτεινό στο εσωτερικό όχι τυχαία. Συμβολίζει το σκοτάδι που επικρατούσε στον προχριστιανικό κόσμο, μέσα στον οποίο λάμπει το κατάλευκο σπαργανωμένο Βρέφος φωτίζοντάς τον. Στο κέντρο της φάτνης ανακλίνεται δηλαδή είναι ξαπλωμένο το Θείο Βρέφος και επάνω του πέφτουν οι ακτίνες του άστρου. Τα σπάργανα Του προεικονίζουν το σπαργάνωμα που θα Του γίνει στον τάφο.

Μέσα στο σπήλαιο πίσω από τη φάτνη ζωγραφίζονται ένα βόδι και ένας όνος. Η έμπνευση είναι παρμένη από την προφητεία του Ησαΐα, που μιλώντας από μέρους του Θεού λέγει . «Έγνω βούς τόν κτησάμενον καί όνος τήν φάτνην του Κυρίου αυτού. Ίσραήλ δέ ουκ έγνω καί ό λαός μου ου συνήκεν» (Ησ. 1,3) . Δηλαδή το βόδι γνωρίζει τον κτήτορά του και ο όνος την

φάτνη του Κυρίου του. οι Ισραηλίτες όμως δε γνωρίζουν εμένα το Θεό και ο λαός μου δε με κατάλαβε. Ο Κύριος μας αγαπούσε και πρέπει να τον τιμούμε με την αγάπη μας. Για μας γεννήθηκε.

Εκτός από τις αγγελικές και τις ανθρώπινες μορφές, η εικόνα έχει αντιπροσώπους και από το φυτικό και το ζωικό βασίλειο. Όλα και όλοι πρέπει να ευχαριστήσουν και να δοξολογήσουν το Θεό για τη μεγάλη Του αγάπη προς τους ανθρώπους.

Η Μητέρα του Θεού, η καινούργια Εύα, διακρίνεται για το μέγεθός της και την κεντρική θέση που κατέχει στην εικόνα. Τη βλέπουμε γονατιστή ή μισοκαθισμένη στις εικόνες, με τα χέρια σταυρωμένα σε ένδειξη προσευχής, κάτι που δηλώνει πως το νεογέννητο δεν ήταν απλός άνθρωπος αλλά υιός του Θεού, Θεάνθρωπος. Γι' αυτό ο τοκετός ήταν χωρίς πόνους εξ ου και η στάση της Θεοτόκου. Γι' αυτό και ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός λέει πώς η Γέννηση του Χριστού

ήταν «δι' ἡμᾶς, καθ' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς», δηλαδή σωτήρια, φυσική και υπερφυσική. Και ἐπὶ πλέον ανώδυνα, «ὑπὲρ νόμον κυήσεως» (Εκδ. ορθ. Πίστ. 3,7).

Β) Οι λοιπές λεπτομέρειες της εικόνας.

Στο πάνω μέρος της εικόνας, είναι ο χορός των αγγέλων. Οι ἄγγελοι ἔχουν διπλή υπηρεσία, να δοξολογούν το Θεό και να μεταφέρουν μηνύματα-αγγέλματα. Ἐνας ἄγγελος σύμφωνα με την ευαγγελική διήγηση ευαγγελίζεται τη μεγάλη χαρά της λυτρώσεως αναγγέλλοντας στους ποιμένες το γεγονός της Γεννήσεως και ἄλλοι κοιτάζοντας το ἄστρο δοξολογούν τον «ἐν ὑψίστοις Θεόν».

Χαριτωμένες είναι και οι μορφές των δύο βοσκῶν, ενός που εκστατικός δέχεται το αγγελικό μήνυμα και του ἄλλου που καθιστός παίζει με τη φλογέρα του.

Στη μέση της εικόνας δεξιά ἀπὸ το σπήλαιο, εικονίζονται οι τρεις μάγοι πεζοί (σε μερικές εικόνες παριστάνονται και εφφιπιοί). Οδοιποροῦν μαζί με το ἀστέρι που τους καθοδηγεί

και φέρνουν τα δώρα τους στο γεννηθέντα Κύριο. Το ἄστρο κατὰ τον αγ. Ιωάννη τον Χρυσόστομο, τον Θεοφύλακτο, τον Ιωάννη το Δαμασκηνό και ἄλλους Πατέρες εμφανίστηκε πριν την γέννηση του Χριστοῦ στην Ανατολή, ὥστε να φτάσουν οι μάγοι στη Βηθλεέμ και να βρουν το Χριστό νεογέννητο. Αντιπροσωπεύουν τους ειδωλόλατρες που θα αποτελέσουν την ἀπὸ τους εθνικούς προερχόμενη ἐκκλησία. Φέρουν δώρα στο νεογέννητο Χριστό, χρυσό, γιατί είναι ο βασιλιάς των αἰώνων, λίβανο, γιατί ο Χριστός είναι Θεός ὅλων και σμύρνα, γιατί θα ἐμπαινε στον τάφο για τρεις ἡμέρες. Σημαίνουν λοιπὸν τα δώρα το θάνατο και την Ανάστασή Του. Οι ποιμένες αντιπροσωπεύουν το ἄλλο τμήμα της Ἐκκλησίας του Χριστοῦ, το ιουδαϊκό. Οι μάγοι εικονίζονται με διαφορετική ηλικία: νέος, μεσήλικας, γέροντας. Υπογραμμίζεται ἔτσι η ἀληθεια πὼς ο Χριστός, που είναι «τό φῶς τό ἀληθινόν», φωτίζει τους ανθρώπους ανεξάρτητα ἀπὸ την ηλικία και τη θέση που κατέχουν στην κοινωνία.

Στο κάτω μέρος της εικόνας, ἀριστερά εικονίζεται ο Ιωσήφ.

Είναι σκεπτικός και στηρίζει το κεφάλι του με το αριστερό του χέρι. «Ἐθεώρησε (την Παναγία) ἐγκύμονα, εἰς μέγιστον κατέπεσε κλύδωνα»(Πρόκλος Κων/πολεως, PG 65, 763 A). Κοντά του βλέπουμε ένα βοσκό με μαύρη κάπα στηριγμένο στη γκλίτσα του. Θεωρείται πώς είναι ο Σατανάς (ο αντικείμενος, αυτό σημαίνει σατανάς) ο οποίος υποβάλλει στην ψυχή του δίκαιου Ιωσήφ και στο νου του σκέψεις που μιλάμε τα απόκρυφα ευαγγέλια και τα τροπάρια των ημερών. Στο πρόσωπο του Ιωσήφ φανερώνεται το προσωπικό του δράμα αλλά και το δράμα ολόκληρου του ανθρωπίνου γένους, που δυσκολεύεται να αποδεχθεί την ενανθρώπιση του Θεού. Απεικονίζεται μακριά από τον Ιησού και την Παναγία, διότι δεν είναι ο πατέρας του Ιησού αλλά ο προστάτης της οικογένειας.

Μένει μία τρυφερή ακόμη λεπτομέρεια στην εικόνα της Γεννήσεως του Χριστού, η λεπτομέρεια του πρώτου λουτρού του Βρέφους. Δύο γυναίκες ετοιμάζουν το λουτρό του Θείου Βρέφους. Η μία η Σαλώμη κρατά το παιδί και δοκιμάζει τη θερμοκρασία του νερού και

η άλλη ρίχνει νερό στην κολυμβήθρα, δείχνοντας ακόμη μία φορά πως ο Γεννηθείς είναι πραγματικός άνθρωπος και έχει τις απαιτήσεις της ανθρωπίνης φύσεως.

Αγαπητοί μας αδελφοί,

- Ο Χριστός ήλθε να μας καθαρίσει από τους πνευματικούς ρύπους και αποτελεί για μās εγκληματική αμέλεια να μη καθαρισθούμε.
- Τα Χριστούγεννα σημαίνουν αγάπη και είναι υποκρισία να τα εορτάζουμε χωρίς καμία πράξη αγάπης.
- Τα Χριστούγεννα σημαίνουν αγγελικά τραγούδια, οπότε όλοι μαζί «ἐν ἀγαλλιάσει βοήσωμεν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», γιατί ο Χριστός γεννήθηκε όχι εγκυκλοπαιδικά (ιστορικό γεγονός), νοητικά ή υποκριτικά, αλλά αληθινά. Γι' αυτό «Χριστός γεννᾶται. δοξάσατε».

Χρόνια πολλά και ευφρόσυνα!